

E-administracja

Szanse i zagrożenia

Redakcja
Tadeusz Stanisławski
Bogusław Przywora
Łukasz Jurek

Wydawnictwo KUL
Lublin 2013

KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II
WYDZIAŁ PRAWA, PRAWA KANONICZNEGO I ADMINISTRACJI

Katedra Nauki Administracji

Konsultacja naukowa
prof. dr hab. Agnieszka Kasińska-Metryka
prof. dr. hab. Marian Zdyb
prof. dr. hab. Jan Zimmermann
dr hab. Janusz Niczyporuk, prof. nadzw.
dr hab. Rafał Biskup
dr Joanna Rogalska
dr Łukasz Glinka

Recenzent
dr hab. Jan M. Izdebski

Opracowanie redakcyjne
Lucyna Górna

Korekta
Edyta Szałacha, Małgorzata Dziubińska

Opracowanie komputerowe
Teresa Myśliwiec

Projekt okładki i stron tytułowych
Agnieszka Gawryszuk

© Copyright by Wydawnictwo KUL, Lublin 2013

ISBN 978-83-7702-832-2

Wydawnictwo KUL
ul. Zbożowa 61, 20-827 Lublin
tel. 81 740-93-40, fax 81 740-93-50
e-mail: wydawnictwo@kul.lublin.pl
<http://wydawnictwo.kul.lublin.pl>

Druk i oprawa
elpil
ul. Artyleryjska 11
08-110 Siedlce
e-mail: info@elpil.com.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Słowo wstępne	15
TOMASZ BARANKIEWICZ	
O pewnym istotnym wymiarze e-modernizacji administracji publicznej	17
BOGUSŁAW PRZYWORA	
Biuletyn Informacji Publicznej jako teleinformatyczny instrument w realizacji konstytucyjnej zasady dostępu do informacji publicznej – próba oceny i podsumowania	33
ANNA SZACHOŃ-PSZENNY	
Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości jako unijny organ zarządzający Systemem Informacyjnym Schengen	49
DOMINIK TYRAWA	
Administracja globalna a e-administracja	67
ILONA ADAMCZYK, EMILIA MICHTA	
Technologie informatyczne jako ulepszenie działania administracji publicznej	79
KATARZYNA BŁASZCZYK-DOMAŃSKA	
Zastosowanie wideokonferencji w funkcjonowaniu administracji publicznej	89

MAŁGORZATA CHALUPCZAK	
E-administracja w Polsce. Aspekty dotyczące obywateli	101
MAŁGORZATA DZIUBIŃSKA	
Kilka uwag o elektronicznym postępowaniu upominawczym	113
MICHAŁ GÓZDŹ	
E-ZUS – założenia a funkcjonowanie	127
SZYMON GRABARCZUK	
Wykorzystanie internetowej encyklopedii Wikipedia w orzecznictwie sądów nadministracyjnych	141
MATEUSZ GROSICKI	
E-cło sposobem na usprawnienie funkcjonowania Służby Celnej w Polsce	157
MARTA HACIA	
E-administracja szansą na usprawnienie komunikacji pomiędzy państwem a obywatelem	169
MARTA HACIA	
E-PUAP szansą sprawnego funkcjonowania administracji	179
Łukasz Jurek	
Kilka uwag na temat możliwości udostępniania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych danych zapisanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego	189
ADAM KLIMOWSKI	
Dokument elektroniczny w postępowaniu administracyjnym – uregulowania prawne	203
EDYTA LULEWICZ	
E-administracja – szanse i zagrożenia	213
ARTUR MAIK, MARTYNA RYSIŃSKA	
E-usługi administracji samorządowej w ocenie studentów	225
PAWEŁ MILANIUK	
Płatności elektroniczne na przykładzie opłaty skarbowej	235
MARTA MULAWA	
Wpływ e-administracji na relacje między obywatelem a urzędem – wybrane zagadnienia	249
ALEKSANDRA PUCZKO	
E-administracja a prawo do prywatności obywatela	265

ILONA RESZTAK	
Kilka uwag na temat świadczenia usług drogą elektroniczną w procesie kształtowania społeczeństwa informacyjnego	279
EDYTA SZALACHA	
Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej szansą na uproszczenie procedury rejestracji działalności gospodarczej	289
AGNIESZKA SZUFARSKA, SEBASTIAN WIJAS	
Kilka uwag na temat nowelizacji kodeksu postępowania administracyjnego w obszarze informatyzacji procedury administracyjnej	301
KINGA ŚCIBOR	
Komunikacja elektroniczna w postępowaniu administracyjnym – wybrane zganienia	313
MALWINA WALENDA	
Czy podpis elektroniczny zastąpi podpis własnoręczny?	325
ŁUKASZ WĄDOŁOWSKI	
Realizacja założeń e-administracji przez Ministerstwo Sprawiedliwości	335
PAWEŁ ZIÓLKOWSKI	
Profil zaufany – zagrożenie czy na szansa dla rozwoju e-administracji	347
Bibliografia	359

ANNA SZACHOŃ-PSZENNY*

EUROPEJSKA AGENCJA DS. ZARZĄDZANIA OPERACYJNEGO
WIELKOSKALOWYMI SYSTEMAMI INFORMATYCZNYMI
W PRZESTRZENI WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA
I SPRAWIEDLIWOŚCI JAKO UNIJNY ORGAN ZARZĄDZAJĄCY
SYSTEMEM INFORMACYJNYM SCHENGEN

Wprowadzenie

Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości¹ realizuje zadania w zakresie stosowania technologii informatycznych służących wzmocnieniu bezpieczeństwa „Europy bez granic”. Agencja ta należy do systemu administracji UE, składającej się głównie z wyspecjalizowanych organów Unii Europejskiej. W procesie rozwoju integracji przejmują one zadania, których nie była już w stanie efektywnie pełnić KE, nazywana administracją publiczną UE. Zatem agencje stały się w ten sposób organami pomocniczymi KE. Powstanie eu-LISA wpisuje się w realizację jednego z celów Unii, jakim jest rozwój e-administracji. Należy przy tym podkreślić, że Komisja kładzie szczególny nacisk na rozwój *e-governement*, który był również jednym z priorytetów prezydencji Polski.

* Doktor, adiunkt Katedry Prawa Unii Europejskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Zajmuje się strefą Schengen, granicami UE oraz prawem celnym. Autorka kilkudziesięciu publikacji naukowych, w tym monografii *Acquis Schengen a granice wewnętrzne i zewnętrzne w Unii Europejskiej*.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1077/2011 z 25 października 2011 r. ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości, Dz. Urz. UE L 286 z 1 listopada 2011 r., dalej jako rozporządzenie eu-LISA.

Eu-LISA przejęła zarządzanie operacyjne wielkoskalowymi systemami informatycznymi, z których najważniejszy jest SIS II². Jest to jedno z najaktualniejszych osiągnięć UE, gdyż eu-LISA przejęła zarządzanie operacyjne SIS II 9 maja 2013 r., przy czym sam SIS II zaczął funkcjonować 9 kwietnia 2013 r. Tę funkcję dla eu-LISA przekazała Komisja, która łącznie z państwami członkowskimi ponad 6 lat pracowała nad utworzeniem SIS II.

W Unii Europejskiej utworzono wielkoskalowe systemy informatyczne w ramach PWBIS. PWBIS jest trudna do zdefiniowania, w uproszczeniu można przyjąć, że jej najważniejszym składnikiem jest *acquis* Schengen włączone do prawa UE. Zatem obejmuje ona obszar, na którym zniesiono kontrole na granicach wewnętrznych, a wzmocniono ją na granicach zewnętrznych. Towarzyszą im dodatkowo polityki w dziedzinie kontroli granicznej, imigracji i azyli, a także współpraca policyjna i sądowa. Obecnie funkcjonujące wielkoskalowe systemy informacyjne w PWBIS to SIS II, VIS³ oraz Eurodac⁴. Wszystkie te systemy zostały powołane jako środki uzupełniające, które przyczyniają się do utrzymywania wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości. Świadczy to o tym, iż PWBIS jest szczególnie wrażliwą dziedziną UE, w której pojawia się tak wiele zagrożeń, że dla swojego prawidłowego działania wymaga ona wykorzystywania najnowszych rozwiązań prawnych i technologicznych. Uruchomienie SIS II i przyznanie zarządzania operacyjnego tym systemem eu-LISA wskazuje na to, że aktualnie położono duży nacisk na wykorzystanie wielkoskalowych systemów informatycznych do zapewnienia bezpieczeństwa PWBIS.

SIS II zawiera dane o osobach i przedmiotach, zwłaszcza przestępcach, nielegalnych imigrantach oraz skradzionych przedmiotach. VIS służy wymianie danych wizowych potrzebnych do uzyskania wize Schengen. Natomiast Eurodac jest to system porównywania odcisków palców osób ubiegających się o azyl oraz należących do niektórych kategorii nielegalnych imigrantów. Najszerszy, a tym samym najistotniejszy zakres danych jest wymieniany w ramach SIS II, stąd jego działanie ma kluczowe znaczenie dla

² Rozporządzenie (WE) 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 20 grudnia 2006 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji, Dz. Urz. UE L 381 z 28 grudnia 2006 r.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008 z 9 lipca 2008 r. w sprawie wizowego systemu informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych, Dz. Urz. UE L 218 z 13 sierpnia 2008 r.

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2725/2000 z 11 grudnia 2000 r. dotyczące ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania konwencji dublińskiej, Dz. Urz. UE L 316 z 15 grudnia 2000 r.

zapewnienia bezpieczeństwa PWBIS i jest to najważniejszy wielkoskalowy system informatyczny.

Działania Agencji wpisują się nie tylko w realizację zadań na poziomie UE, ale także wspomaganie organów administracji państw członkowskich posiadających dostęp do SIS II, z których najważniejsze to administracja graniczna i administracja celna, policja, urzędy wydające wize, odpowiednie ministerstwa, a także sądy i prokuratura.

1. Podstawy prawne powołania i status Europejskiej Agencji ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości

Podstawy prawne powołania eu-LISA zawarte są w aktach prawa wtórnego UE, przede wszystkim rozporządzeniach PE i Rady. Pierwsze wzmianki na temat jej powstania pojawiły się już w rozporządzeniu Parlamentu i Rady w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania SIS II z 2006 r.⁵, mimo że sama Agencja powstała znacznie później. Ze względu na istniejący ówczesnie podział trójfilarowy w ramach UE, eu-LISA znalazła swoje podstawy prawne także w decyzji Rady w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania SIS II z 2007 r.⁶ powstałej w ramach Współpracy Policyjnej i Sądowej w Sprawach Karnych, która stanowiła III filar. Przyjęcie takich podstaw prawnych świadczy o tym, że pierwotnie eu-LISA miała powstać na poziomie wspólnotowym oraz być uzupełniona o współpracę międzyrządową. Ostatecznie powstała już po wejściu w życie traktatu lizbońskiego w 2011 r., a więc po zniesieniu trójfilarowości, na podstawie rozporządzenia PE i Rady zgodnie z nowymi zasadami funkcjonowania PWBIS, po ujednoczeniu aktów prawnych UE.

Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w PWBIS jest organem Unii i ma osobowość prawną, co oznacza, że w każdym z państw członkowskich posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez prawo krajowe osobom prawnym. Jej siedzibą jest Tallin, jednakże za-

⁵ Art. 15–19 rozporządzenia SIS II.

⁶ Art. 15–19 decyzji Rady 2007/533/WSiSW z 12 czerwca 2007 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji, Dz. Urz. UE L 205 z 7 sierpnia 2007 r., dalej jako decyzja SIS II.

dania związane z rozwijaniem i zarządzaniem operacyjnym są wykonywane w Strasburgu⁷. Na strukturę administracyjną i zarządczą eu-LISA składają się: zarząd i dyrektor wykonawczy, który reprezentuje Agencję, oraz grupy doradcze. Dodatkowo skład struktury administracyjnej obejmuje: inspektora ochrony danych, pracownika ds. bezpieczeństwa i księgowego⁸. Decyzje dotyczące działania Agencji podejmuje zarząd, co do zasady większością głosów wszystkich swoich członków uprawnionych do głosowania, przy czym każdemu członkowi zarządu przysługuje jeden głos⁹. Za realizację zadań eu-LISA w pełni odpowiada dyrektor wykonawczy, który również zapewnia bieżące zarządzanie agencją. Zadaniem dyrektora wykonawczego jest również przygotowanie i wprowadzanie w życie procedur, decyzji, strategii, programów oraz działań przyjętych przez zarząd. Ustanawia on i wdraża skuteczny system umożliwiający regularne monitorowanie i ocenianie wielkoskalowych systemów informatycznych¹⁰.

W skład zarządu wchodzi po jednym przedstawicielu każdego z państw członkowskich oraz dwóch przedstawicieli Komisji. Kadencja członków zarządu trwa cztery lata i może zostać jednokrotnie odnowiona¹¹. Zarząd jest wspomagany przez grupy doradcze, które zapewniają wiedzę fachową w zakresie wielkoskalowych systemów informatycznych. Obecnie funkcjonuje: grupa doradcza ds. SIS II, grupa doradcza ds. VIS i grupa doradcza ds. Eurodac. Każde z państw członkowskich wyznacza jednego członka grupy doradczej¹². Taka struktura administracyjna eu-LISA, która w odróżnieniu od pozostałych agencji posiada dodatkowo grupy doradcze, ma zapewnić lepszą realizację przypisanych jej specjalistycznych zadań.

Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w PWBis uzyskała zdolność operacyjną 1 grudnia 2012 r., można zatem stwierdzić, że została utworzona przede wszystkim do celów zarządzania operacyjnego SiS II. Do oceny roli eu-LISA jako organu zarządzającego SiS II należy wyjść od analizy podstaw prawnych utworzenia i zasad praktycznego działania SiS II.

⁷ Art. 10 rozporządzenia eu-LISA.

⁸ Art. 11 rozporządzenia eu-LISA.

⁹ Art. 16 rozporządzenia eu-LISA.

¹⁰ Art. 16 rozporządzenia eu-LISA.

¹¹ Art. 13 rozporządzenia eu-LISA.

¹² Art. 19 rozporządzenia eu-LISA.

3. Powstanie i funkcje Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji

SIS II stanowi jeden z najważniejszych środków kompensacyjnych po zniesieniu kontroli na granicach wewnętrznych. Powstał po włączeniu *acquis* Schengen do prawa UE i reformach PWBis po traktacie lizbońskim i stanowi on udoskonalenie SIS I, który powołano na mocy Konwencji wykonawczej do układu z Schengen¹³. Podstawowym celem SIS II jest utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na obszarze „Europy bez granic” przy wykorzystaniu informacji przekazywanych za pośrednictwem tego systemu oraz zagwarantowanie bezpieczeństwa na terytorium państw członkowskich¹⁴. Został stworzony na potrzeby rozszerzonej strefy Schengen i Unii Europejskiej, do których od czasu powstania SIS dołączyło kilkanaście nowych państw. Wydajność SIS II ma być pięciokrotnie wyższa niż SIS I dzięki zastosowaniu nowych technologii informatycznych.

W rozporządzeniu ustanawiającym SIS II doprecyzowano pojęcie państwa członkowskiego, definiując je jako: państwo członkowskie UE, państwo członkowskie EFTA – strony umowy o EOG nienależące do Unii Europejskiej lub państwo niebędące stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którego obywatele mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez to państwo z Unią¹⁵. Wobec tego do SIS II należą wszystkie państwa UE, które zostały włączone do strefy Schengen, oraz będące w strefie Schengen na podstawie umów z UE, czyli: Norwegia, Islandia, Szwajcaria i Liechtenstein, przy czym SIS II jest otwarty na inne państwa. Do pełnego członkostwa w strefie Schengen przygotowuje się Cypr, Rumunia i Bułgaria. Do tej grupy dołączyła Chorwacja jako nowe państwo członkowskie UE od 1 lipca 2013 r. Aktualnie przewiduje się, że Chorwacja przystąpi do strefy Schengen w 2015 r.¹⁶, a więc wtedy zostanie też włączona do SIS II. W działaniach eu-LISA biorą udział państwa włączone we wdrażanie, stosowanie i rozwijanie dorobku Schengen oraz środków do-

¹³ Art. 92–119 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach podpisanej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r. (Dz. Urz. UE L 239 z 22 czerwca 2000 r.), zastąpione następnie przez rozporządzenie SIS II i decyzję SIS II.

¹⁴ Art. 1 ust. 2 rozporządzenia SIS II.

¹⁵ Art. 2 pkt 13 ustawy z 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen i Systemie Informacji Wizowej (Dz. U. Nr 165, poz. 1170 ze zm.), dalej jako ustawa SIS II.

¹⁶ Według zapowiedzi chorwackiego ministra spraw wewnętrznych Ranko Ostojicia.

tyczących Eurodac¹⁷, czyli powyżej wymienione. Pomimo że Wielka Brytania i Irlandia nie uczestniczą w tych środkach, należy podkreślić, że wyjątkowo Wielka Brytania uczestniczyła w przyjęciu rozporządzenia ustanawiającego eu-LISA, jest nim związana i je stosuje¹⁸.

Działania związane z utworzeniem SIS II ocenione zostały jako nadmierne przedłużające się, bo rozpoczęto je w 2007 r. System Informacyjny Schengen pierwszej generacji został zaprojektowany do obsługi nie więcej niż 18 państw członkowskich. Wobec tego nie było już możliwe bezpośrednie podłączenie do SIS kolejnych państw przystępujących do strefy Schengen, podjęto zatem prace nad udoskonaleniem wykorzystywania najnowszych technologii i umożliwieniem przyłączenia nowych państw członkowskich. Jednakże praktyczna realizacja tych założeń okazała się bardzo trudna i wymagała wielu lat intensywnych działań zarówno po stronie Komisji, jak też państw członkowskich. Niezbędne było przyjęcie rozwiązania pozwalającego na prawidłowe funkcjonowanie SIS w takiej sytuacji, którą stanowiła propozycja portugalska pod nazwą SISOne4All. Polegała ona na przejściowym podłączeniu nowych państw członkowskich do SIS I+ poprzez odpowiednie oprogramowanie i zaadaptowanie do swojego środowiska kopii systemu funkcjonującego w Portugalii oraz podłączeniu ich do ówczesnie funkcjonującego SIS I+. Takie rozwiązanie nie zwalniało państw członkowskich z obowiązku kontynuacji prac mających na celu budowę modelu docelowego – SIS II¹⁹. Państwa członkowskie równolegle pracowały nad tworzeniem SIS II we współpracy z Komisją Europejską. Miał on powstać do końca 2006 r., następnie w 2007 r., później termin przesunięto na 2009 r., ale okazało się, że proces tworzenia SIS II trwał znacznie dłużej. W związku z tym oraz w celu zapewnienia środków finansowych na jego rozwój konieczne było przedłużanie aż do roku 2013. Znaczny udział w tworzeniu SIS II miała też prezydencja Polski, która w ramach realizacji priorytetu dotyczącego usprawnienia zarządzania strefą Schengen podejmowała działania na rzecz przyspieszenia pełnego wdrożenia SIS II. SIS II został przygotowany do obsługi 30 państw z możliwością rozwoju. Poprzedni system gromadził 45 mln danych, nowy system będzie mógł obsłużyć ponad 100 mln danych²⁰.

¹⁷ Art. 13 ust. 5 rozporządzenia eu-LISA.

¹⁸ Preambuła rozporządzenia SIS II.

¹⁹ S. Dubaj, *Przeptyw osób w Unii Europejskiej*, [w:] *Zasady i ograniczenia w przepływie osób i towarów w Unii Europejskiej*, red. S. Dubaj, A. Kuś, P. Witkowski, Zamość 2008, s. 52.

²⁰ A. Szachon-Pszenny, *Uruchomienie Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji w 2013 r. jako wzmocnienie swobodnego przepływu osób i towarów*, Mon. Pr. Cel. i Pod. 2013, nr 5, s. 192.

Tworzenie i funkcjonowanie SIS II oparte zostało na zasadach prawa UE. Ze względu na to, że cele planowanego działania, czyli ustanowienie wspólnego systemu informacji i przyjęcie dotyczących go uregulowań, nie mogą zostać osiągnięte w wystarczający sposób przez państwa członkowskie, mogą one być skuteczniej osiągnięte na szczeblu ponadnarodowym, dlatego Unia Europejska działa zgodnie z zasadą pomocniczości²¹. Jednocześnie stosuje zasadę proporcjonalności, zgodnie z którą działania UE nie wykraczają poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tych celów²². Jednakże KE nie potrafiła zapanować nad przedłużającym się z roku na rok opóźnieniem przy budowie SIS II. Wynikało to z dwóch powodów. Po pierwsze, były to problemy w usprawnieniu technologii informatycznych w państwach członkowskich i stworzeniu systemów, które gwarantowałyby najwyższe bezpieczeństwo przechowywanych w SIS danych osobowych. Po drugie, odpowiedzialność ponosi sama KE, która próbowała szczegółowo kontrolować wszystkie aspekty zmiany SIS I na SIS II, próbując zapanować nad zarządzaniem operacyjnym już na wczesnym etapie tworzenia SIS II, co okazało się zadaniem zbyt trudnym dla jednej instytucji. Z powodu powyższych problemów stwierdzono, że lepszym rozwiązaniem będzie wykonywanie tych zadań przez wyspecjalizowaną w budowie tego typu systemów agencję. Zakładano, że największa liczba tego typu systemów informatycznych pojawi się w PWBiS, co okazało się trafne. Ostatecznie podział obowiązków pomiędzy państwa członkowskie, KE i eu-LISA ustalono w ten sposób, że po upływie okresu przejściowego za zarządzanie operacyjne centralnym SIS II oraz za szereg dziedzin związanych z infrastrukturą łączności odpowiedzialna jest eu-LISA finansowana z budżetu ogólnego UE. Komisja jest odpowiedzialna za realizację wszystkich pozostałych zadań związanych z infrastrukturą łączności²³.

4. Budowa i zasady działania Wielkoskalowych Systemów Informatycznych w PWBiS na przykładzie SIS II

SIS II składa się z²⁴:

- a) C-SIS II, czyli systemu centralnego, który stanowią dwa komponenty:

²¹ Art. 5 ust. 3 TUE.

²² Preambuła rozporządzenia SIS II.

²³ A. Szachóń-Pszenny, *Uruchomienie*, s. 193.

²⁴ Art. 4 ust. 1 rozporządzenia SIS II.

- CS-SIS, czyli funkcja wsparcia technicznego zawierająca bazę danych,
 - NI-SIS, czyli jednolitego interfejsu krajowego;
- b) N-SIS II, czyli systemu krajowego w każdym państwie członkowskim, składającego się z krajowych systemów danych, które łączą się z centralnym SIS II. N-SIS II może zawierać plik danych („kopia krajowa”) obejmujący pełną lub częściową kopię bazy danych SIS II;
- c) infrastruktury łączności pomiędzy CS-SIS a NI-SIS, dzięki której dane SIS II mogą być przekazywane przez przeznaczoną do tego zaszyfrowaną sieć wirtualną i wymieniane między biurami SIRENE²⁵. Praktyczne zasady działania biur SIRENE określa podręcznik SIRENE²⁶.

Mimo że siedziba eu-LISA znajduje się w Tallinie, swoje działania wobec SIS II prowadzi ona przede wszystkim w Strasburgu. To przeniesienie działalności z Estonii do Francji wynika z faktu, że baza CS-SIS zlokalizowana jest w Strasburgu. Dodatkowo rezerwowi CS-SIS, zdolny do zapewnienia wszystkich jego funkcji, mieści się w Austrii²⁷. Do SIS II wpisuje się, aktualizuje, usuwa i wyszukuje informacje za pośrednictwem poszczególnych systemów N-SIS II. System C-SIS obejmuje rejestr danych i zapewnia ujednoczenie rejestrów danych poszczególnych działów krajowych poprzez przekazywanie ich drogą elektroniczną, przy czym każde państwo członkowskie odpowiada za budowę, eksploatację i utrzymanie własnego N-SIS II. Ze względu na bezpieczeństwo danych przeszukiwanie plików danych zawartych w N-SIS II innych państw członkowskich nie jest możliwe. Państwa są zobowiązane do stosowania wspólnie ustalonych protokołów i procedur odnośnie do bazy technicznej. Służy to zapewnieniu szybkiego i sprawnego przesyłania danych, a także kompatybilności N-SIS II z CS-SIS oraz przestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przepływu danych i poufności, zwłaszcza w zakresie wzmocnionej ochrony danych osobowych, a także zapobiegania dostępowi do SIS osób nieuprawnionych²⁸. Utworzona w każdym państwie

²⁵ Decyzja Komisji 2010/261/UE z 4 maja 2010 r. w sprawie planu bezpieczeństwa dla centralnego systemu SIS II oraz infrastruktury łączności, Dz. Urz. UE L 112 z 5 maja 2010 r.

²⁶ Podstawy prawne obecnie obowiązującego podręcznika SIRENE stanowią: Decyzja wykonawcza Komisji 2011/406/UE z 1 lipca 2011 r. w sprawie zmiany podręcznika SIRENE (Dz. Urz. UE L 186 z 15 lipca 2011 r.) oraz Decyzja wykonawcza Komisji 2013/115/UE z 26 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia podręcznika SIRENE i innych środków wykonawczych dla systemu informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II), Dz. Urz. UE L 71 z 14 marca 2013 r.

²⁷ W Sankt Johann im Pongau.

²⁸ Art. 9–11 rozporządzenia SIS II.

baza danych jest analogiczna do baz danych w innych państwach członkowskich²⁹.

Administracje graniczne, celne i policyjne dokonujące kontroli stosują komputerową procedurę przetwarzania danych, zawierającą dane osobowe, rysopisy osób, dane biometryczne oraz opisy przedmiotów. Funkcjonariusze posiadają prawo wykorzystania tych danych do realizacji zadań służbowych. Zwłaszcza podczas kontroli mogą uzyskać informacje, czy osoba kontrolowana jest zarejestrowana w systemie i kto wprowadził informacje na jej temat oraz jakie działania trzeba podjąć³⁰.

Dodatkowo wszystkie państwa obsługujące SIS II posiadają również krajowe biura SIRENE³¹, których głównym zadaniem jest uzupełnianie danych przetwarzanych w Systemie Informacyjnym Schengen. Dokonuje się tego poprzez tzw. informacje uzupełniające, które nie są przechowywane w SIS II, ale są związane z wpisami do SIS II i są wymieniane przede wszystkim w celu umożliwienia państwom członkowskim wzajemnej konsultacji lub wzajemnego informowania się podczas dokonywania wpisu³². Biura SIRENE pełnią rolę pojedynczych punktów kontaktowych, gdyż zakres danych przetwarzanych w Systemie Informacyjnym Schengen może być niewystarczający do ustalenia tożsamości osób lub identyfikacji przedmiotów sprawdzanych w SIS II. W celu pełnego skorzystania z Systemu Informacyjnego Schengen niezbędne jest uzyskanie bardziej szczegółowych informacji dotyczących zarejestrowanych w nim osób i przedmiotów³³. Sytuacja, gdy dochodzi do odnalezienia poszukiwanej osoby czy przedmiotu, nazywa się trafieniem³⁴. Umożliwia to podjęcie stosownych działań, gdy podczas kontroli granicznych, celnych lub policyjnych wykonywanych na terytorium państwa strefy Schengen zostają odnalezione osoby lub przedmioty zarejestrowane w SIS II. Trafienie powoduje konieczność podjęcia działań określonych w dyspozycji wpisu, które są różne dla poszczególnych kategorii osób i przedmiotów podlegających rejestracji w SIS. Efekty trafień dokonywanych przez funkcjo-

²⁹ Art. 4–6 rozporządzenia SIS II.

³⁰ P. Wawrzyk, *Porozumienia z Schengen w systemie Bezpieczeństwa Wewnętrznego Unii Europejskiej*, [w:] *Bezpieczeństwo Polski w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*, red. K. Wojtaszczyk, Warszawa 2002, s. 55.

³¹ Ang. *Supplementary Information Request at National Entries* – Wniosek o informacje uzupełniające na wejściach krajowych.

³² Art. 3b rozporządzenia SIS II.

³³ W. Pietr, *System Informacyjny Schengen – rola biur SIRENE*, [w:] *Polska w strefie Schengen. Refleksje po pierwszym roku członkostwa*, red. B. Radzikowska-Kryśczak, A. Sadownik, Warszawa 2008, s. 43.

³⁴ Ang. *hit*.

nariuszy celnych i granicznych są następnie wykorzystywane przez organy sądowe i funkcjonariuszy policyjnych.

Szczególne znaczenie dla rozwoju technologii informatycznych ma fakt, że SIS II rozszerzył zakres danych wymienianych przez biura SIRENE o odciski palców i fotografie, które są wykorzystywane do ustalenia tożsamości. Wymiana danych biometrycznych odbywa się za pomocą procedury SIRPIT, służącej do przekazu obrazów SIRENE. Biura SIRENE muszą być w stanie wymieniać drogą elektroniczną wnioski o porównanie lub weryfikację i ich wyniki oraz przysyłać drogą elektroniczną swoje własne wnioski do krajowych służb do spraw identyfikacji i odbierać wyniki przesłane im przez te służby. Fotografie i odciski palców przysyła się w załączniku na ekranie wprowadzania danych, zaprojektowanym specjalnie do celów SIRPIT³⁵.

Każde państwo członkowskie jest zobowiązane do posiadania zapasowego systemu komputerowego i zapasowych baz danych w rezerwowej siedzibie do wykorzystania w poważnych sytuacjach awaryjnych w biurze SIRENE³⁶. Działania biur SIRENE polegają na tym, że państwa zwracają się do siebie w formie wniosku o podjęcie określonych czynności lub przekazanie żądanych informacji. Gdy dojdzie do odnalezienia osoby lub przedmiotu wpisanego do SIS II, państwo, na którego terytorium odnaleziono osobę lub przedmiot, za pośrednictwem swojego krajowego biura SIRENE zwraca się z wnioskiem do państwa, które wpisało daną osobę lub przedmiot. Następnie państwo, które dokonało wpisu, przekazuje informacje uzupełniające dane umieszczone w SIS II. Wymiana danych między biurami SIRENE odbywa się za pomocą SISNET³⁷, czyli infrastruktury łączności poprzez przeznaczoną do tego zaszyfrowaną sieć wirtualną. SISNET jest również siecią, która łączy C-SIS i N-SIS poszczególnych państw członkowskich. Przy tym należy podkreślić, że systemy krajowe nie mogą wymieniać bezpośrednio między sobą skomputeryzowanych danych, wymiana ta odbywa się poprzez C-SIS³⁸.

³⁵ Pkt 2.10. załącznika do Decyzji wykonawczej Komisji 2011/406/UE z 1 lipca 2011 r. w sprawie zmiany podręcznika SIRENE (Dz. Urz. L 186 z 15 lipca 2011 r.), dalej jako załącznik SIRENE.

³⁶ Pkt 1.3.3. załącznika SIRENE.

³⁷ Decyzja Rady 2000/265/WE z 27 marca 2000 r. w sprawie ustanowienia rozporządzenia finansowego regulującego aspekty budżetowe zarządzania, przez zastępcę sekretarza generalnego Rady, umowami zawartymi przez niego, w imieniu niektórych państw członkowskich, dotyczącymi zainstalowania i funkcjonowania infrastruktury łączności dla środowiska Schengen, SISNET (Dz. Urz. UE L 85 z 6 kwietnia 2000 r.).

³⁸ Pkt 1.3. załącznika SIRENE.

Obsługą SIRENE w Polsce³⁹ zajmuje się policja, a służba dyżurna pełniona jest wspólnie z funkcjonariuszami straży granicznej.

Uprawnienie do korzystania z wpisów w SIS II w Polsce przysługuje przede wszystkim straży granicznej, służbie celnej, policji, sądom, prokuraturze, organom kontroli skarbowej, urzędowi skarbowym wyznaczonym w specjalnym trybie, konsulowi, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Żandarmerii Wojskowej, szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu. Prawo takie przysługuje również innym organom administracyjnym, takim jak: minister właściwy ds. wewnętrznych, minister właściwy ds. zagranicznych, Biuro Ochrony Rządu, Służba Wywiadu Wojskowego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, organy jednostek wojskowych Sił Zbrojnych RP, wojewoda mazowiecki oraz dyrektor urzędu morskiego⁴⁰.

Informacje zawarte w SIS II umożliwiają funkcjonariuszom granicznym, celnym i policyjnym weryfikację osób oraz sprawdzenie rzeczy podczas kontroli granicznej i celnej w trakcie przekraczania granic zewnętrznych UE. Dane w SIS II wykorzystywane są również przy kontroli policyjnej i celnej wewnątrz państw⁴¹. Najważniejsza rola przypada tu organom granicznym i celnym, które jako pierwsze są w stanie wykryć osoby i przedmioty stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa „Europy bez granic” i odpowiednio zareagować zgodnie z zasadami działania SIS II. W pierwszej kolejności SIS II ułatwia wymianę informacji o przestępcach i osobach podejrzanych o udział w poważnych przestępstwach. Istotne we współpracy organów odpowiedzialnych za kontrole graniczne, policyjne i celne są też wpisy dotyczące osób zaginionych, przede wszystkim dzieci, a w zakresie rzeczowym wpisy o przedmiotach ukradzionych, zagubionych lub przywłaszczonych, głównie samochodach, banknotach, broni palnej oraz dokumentach tożsamości⁴².

Podstawę prawną wprowadzenia danych obywateli państw trzecich, wobec których dokonano wpisu w celu odmowy pozwolenia na wjazd lub pobyt, stanowi decyzja podjęta na podstawie indywidualnej oceny przez właściwe organy administracyjne lub sądy, zgodnie z zasadami proceduralnymi określonymi w prawie państw członkowskich. Decyzja taka powinna być uzasadniona zagrożeniem dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, jakie może stwarzać obecność danego obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskie-

³⁹ Ang. SIRENE PL.

⁴⁰ Art. 3–5 ustawy SIS II.

⁴¹ A. Szachon-Pszenny, *Acquis Schengen a granice wewnętrzne i zewnętrzne w Unii Europejskiej*, Poznań 2011, s. 86.

⁴² Idem, *Uruchomienie*, s. 195.

go. Wpisy w SIS II w celu odmowy wjazdu lub pobytu na terytorium Schengen odnoszą się nie tylko do cudzoziemców skazanych, ale również tych, wobec których istnieje przypuszczenie, że popełnili poważne czyny karalne lub zamierzają je popełnić na terytorium strefy Schengen. Często takie decyzje umotywowane są nieprzestrzeganiem przepisów wewnętrznych dotyczących wjazdu lub pobytu cudzoziemców⁴³.

5. Rola i zadania eu-LISA jako organu zarządzającego wielkoskalowymi systemami informatycznymi na przykładzie SIS II

Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości odpowiada za zarządzanie operacyjne nie tylko SIS II, ale również, jak już wspomniano, VIS oraz systemem Eurodac. W celu omówienia zasad zarządzania operacyjnego należy określić zakres tej funkcji. Na zarządzanie operacyjne składają się wszystkie zadania niezbędne do tego, aby wielkoskalowe systemy informatyczne mogły funkcjonować zgodnie ze szczegółowymi przepisami mającymi zastosowanie do każdego z nich, włącznie z odpowiedzialnością za wykorzystywaną przez nie infrastrukturę łączności. Zadania te są realizowane przy wsparciu KE i państw członkowskich, przy czym podstawową rolę w tym zakresie pełni Agencja. Została ona nazwana organem zarządzającym, a jej podstawową rolę sprowadzono do zapewnienia, aby w CS-SIS II zawsze były wykorzystywane najlepsze dostępne rozwiązania techniczne, na podstawie analizy korzyści i kosztów⁴⁴.

Cele Eu-LISA dotyczą głównie zapewnienia bezpiecznego, nieprzerwanego i skutecznego działania wielkoskalowych systemów informatycznych poprzez efektywne zarządzanie i oferowanie odpowiednio wysokiej jakości usług użytkownikom. Działania Agencji koncentrują się także na zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony danych oraz bezpieczeństwa danych i bezpieczeństwa fizycznego⁴⁵.

Zadania w zakresie infrastruktury łączności są dzielone pomiędzy eu-LISA a Komisję. Agencja odpowiada za nadzór, bezpieczeństwo oraz koordynację stosunków między państwami członkowskimi a dostawcą usług, natomiast KE jest odpowiedzialna za realizację wszystkich pozostałych

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ Art. 1 rozporządzenia eu-LISA i art. 15 rozporządzenia SIS II.

⁴⁵ Art. 2 rozporządzenia eu-LISA.

zadań związanych z infrastrukturą łączności. Komisja zajmuje się w szczególności zadaniami związanymi z wykonywaniem budżetu, zakupami i odnawianiem oraz kwestiami dotyczącymi umów. Dla zapewnienia spójności pomiędzy wykonywanymi przez siebie odpowiednimi zadaniami eu-LISA i Komisja dokonują operacyjnych ustaleń roboczych. Szczególną ochroną w zakresie bezpieczeństwa są objęte dane wymieniane przy użyciu infrastruktury łączności, która w celu ochrony przed zagrożeniami oraz zapewnienia bezpieczeństwa tej infrastruktury i wielkoskalowych systemów informatycznych jest odpowiednio zarządzana i podlega kontroli. Dokonuje się tego za pomocą odpowiednich środków, w tym planów bezpieczeństwa, m.in. w celu zapobiegania nieupoważnionemu odczytywaniu, kopiowaniu, modyfikowaniu lub usuwaniu danych osobowych w czasie przekazywania danych lub transportu nośników danych, w szczególności poprzez zastosowanie odpowiednich technik szyfrowania. W rozporządzeniu ustanawiającym Agencję wyraźnie zastrzeżono, że żadne informacje operacyjne związane z systemem nie mogą być przekazywane przy użyciu infrastruktury łączności bez zaszyfrowania. Zarządzanie kluczami do zaszyfrowania w obsłudze SIS II, VIS i Eurodac pozostaje w gestii eu-LISA i nie może zostać przekazane żadnemu zewnętrznemu podmiotowi z sektora prywatnego. W pozostałych sytuacjach można wyjątkowo powierzyć zadania związane z zarządzaniem operacyjnym infrastrukturą łączności podmiotom zewnętrznym lub instytucjom z sektora prywatnego. Będą ich przy tym obowiązywać wszystkie środki bezpieczeństwa i nie będą one miały w żaden sposób dostępu do danych operacyjnych SIS II, VIS lub Eurodac ani do wymiany SIRENE związanej z SIS II⁴⁶.

Najwięcej zadań eu-LISA realizuje w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa. Podejmuje niezbędne środki, obejmujące plan bezpieczeństwa, aby zapewnić fizyczną ochronę danych, w tym poprzez sporządzenie planów awaryjnych. Do realizacji tych zadań Agencja tworzy w pierwszej kolejności profile personelu z opisem funkcji i zadań osób, które są uprawnione do dostępu do danych lub do infrastruktury przetwarzania danych i udostępnia te profile bezzwłocznie Europejskiemu Inspektorowi Ochrony Danych na jego wniosek. W celu zapewnienia pełnego bezpieczeństwa w zakresie zarządzania SIS II eu-LISA prowadzi różne rodzaje kontroli. Pierwszą z nich jest kontrola dostępu do infrastruktury, która ma zapobiec dostępowi osób nieuprawnionych do infrastruktury przetwarzania danych, szczególnie danych osobowych. Dodatkowo jest przeprowadzana kontrola użytkowników zapobiegająca wykorzystywaniu systemów zautomatyzowanego przetwarzania

⁴⁶ Art. 15 ust.1–3 rozporządzenia SIS II i art. 7 rozporządzenia eu-LISA.

danych przez osoby nieuprawnione, korzystające ze sprzętu do przekazywania danych. Ponadto w ramach kontroli dostępu do danych sprawdza się ponownie osoby uprawnione do korzystania z systemu zautomatyzowanego przetwarzania danych, aby miały dostęp wyłącznie do danych objętych posiadaniem przez siebie upoważnieniem, za pomocą osobistych i niepowtarzalnych identyfikatorów użytkownika oraz poufnego trybu dostępu. Kontroluje się także wprowadzanie danych w celu zapewnienia możliwości weryfikacji i stwierdzenia, które dane osobowe zostały wprowadzone do zautomatyzowanych systemów przetwarzania danych oraz kiedy i przez kogo zostały one wprowadzone. Eu-LISA przeprowadza również kontrolę przekazywania danych, która zapewnia możliwość weryfikacji i stwierdzenia, jakim organom można przekazywać dane osobowe za pośrednictwem sprzętu do przekazywania danych. Kolejnym krokiem wzmacniającym bezpieczeństwo informatycznego przetwarzania danych jest kontrola transportu, która ma zapobiec nieuprawnionemu odczytywaniu, kopiowaniu, zmienianiu lub usuwaniu danych osobowych podczas transferów danych osobowych lub podczas przemieszczania nośników danych, w szczególności poprzez zastosowanie odpowiednich technik szyfrowania. Agencja zapobiega także nieuprawnionemu wprowadzaniu danych i nieuprawnionemu wglądowi do przechowywanych danych osobowych oraz ich zmienianiu i usuwaniu w ramach kontroli przechowywania. Kontroluje również nośniki danych, zapobiegając ich nieuprawnionemu odczytywaniu, kopiowaniu, zmienianiu lub usuwaniu. Ostatnim etapem kontroli bezpieczeństwa jest autokontrola, w ramach której eu-LISA kontroluje skuteczność wszystkich powyższych środków bezpieczeństwa i podejmuje konieczne działania organizacyjne dotyczące kontroli wewnętrznej. Dodatkowo w odniesieniu do bezpieczeństwa wymiany informacji uzupełniających w biurach SIRENE Agencja podejmuje równoważne środki bezpieczeństwa⁴⁷.

Analizując powyższe kontrole zapewniające bezpieczeństwo funkcjonowania SIS II, zauważyć należy, że kontrole przeprowadzane przez Agencję dotyczą każdego etapu korzystania z SIS II, obejmują osoby upoważnione, a także wykorzystywany sprzęt i są bardzo szczegółowe. Autokontrola stanowi dodatkową gwarancję, że eu-LISA przeprowadza działania kontrolne w maksymalnie skutecznym sposób. Przy tym stwierdzić należy, że kontrole bezpieczeństwa stanowią najważniejszy element zarządzania operacyjnego SIS II.

Działania Agencji obejmują również szkolenia, monitorowanie prac badawczych i realizowanie projektów rozwojowych. Wykonuje ona zada-

⁴⁷ Art. 16 rozporządzenia SIS II.

nia związane ze szkoleniami w zakresie technicznego użytkowania SIS II, zwłaszcza dla personelu SIRENE, a także sprawuje funkcje związane ze szkoleniami dla ekspertów dotyczącymi technicznych aspektów SIS II w ramach oceny Schengen⁴⁸. Eu-LISA zajmuje się monitorowaniem badań istotnych dla zarządzania operacyjnego SIS II, VIS, Eurodac oraz innymi wielkoskalowymi systemami informatycznymi⁴⁹. Agencja może również realizować projekty pilotażowe w zakresie rozwijania wielkoskalowych systemów informatycznych lub zarządzania operacyjnego tymi systemami w zastosowaniu przepisów traktatowych dotyczących PWBIS⁵⁰. Takie projekty są prowadzone jedynie na konkretny i precyzyjny wniosek KE, po poinformowaniu innych instytucji UE⁵¹.

Podsumowanie

Powstanie Europejskiej Agencji ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości podkreśla potrzebę działania wyspecjalizowanego organu na poziomie UE, który zajmuje się nowymi systemami informatycznymi. Fakt, że wielkoskalowe systemy informatyczne funkcjonują i mają powstawać w PWBIS świadczy o tym, że jest to szczególnie wrażliwa sfera działalności UE. Zabezpieczenie prawidłowego funkcjonowania Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości wymaga wykorzystania najnowszych technologii informatycznych oraz ścisłej współpracy państw członkowskich w celu ich skutecznego funkcjonowania. Zarządzanie operacyjne SIS II jest wyzwaniem dla eu-LISA i będzie sprawdzianem jej działalności. Pierwsze miesiące i lata pełnienia przez Agencję jej podstawowej funkcji pokażą, czy nowe technologie, na których zbudowano SIS II, będą racjonalnie zarządzane i posłużą wzmocnieniu „Europy bez granic”. Należy sobie przy tym zdawać sprawę, że zagrożenia w dziedzinie PWBIS nie znikną, ale prawidłowe funkcjonowanie wielkoskalowych systemów informacyjnych może je znacznie zmniejszyć, a tym samym zwiększyć bezpieczeństwo wszystkich obywateli UE. Jednocześnie pamiętać należy, że wzmocnienie swobodnego przepływu osób w Unii nie może się odbywać kosztem naruszenia ochrony danych osobowych obywateli państw trzecich. Stąd tak waż-

⁴⁸ Art. 3 rozporządzenia eu-LISA.

⁴⁹ Art. 8 rozporządzenia eu-LISA.

⁵⁰ Art. 67–89 TFUE.

⁵¹ Art. 9 rozporządzenia eu-LISA.

ne jest, aby eu-LISA prawidłowo i z pełnym zaangażowaniem wykonywała swoje uprawnienia, szczególnie w zakresie bezpiecznego funkcjonowania SIS II, z jednoczesnym wykorzystaniem wszystkich jego możliwości technologicznych przy pomocy Komisji i administracji państw członkowskich.

Streszczenie

Dnia 9 maja 2013 r. Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przeszreni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (eu-LISA) przejęła odpowiedzialność za zarządzanie operacyjne SIS II. Jest to najważniejsze zadanie tej najmłodszej agencji UE, obok zarządzania innymi wielkoskalowymi systemami informatycznymi w PWBiS, jak VIS oraz system Eurodac. Dnia 9 kwietnia 2013 r. uruchomiono SIS II, który stanowi ulepszoną i rozszerzoną wersję SIS I+. SIS II to jedna z największych europejskich baz danych, gdzie możliwe jest wprowadzenie około 100 mln danych.

Dostęp do danych zawartych w SIS II posiadają odpowiednie służby krajowe m.in. administracja graniczna i administracja celna, policja, sądy, prokuratura, urzędy wydające wizen oraz zajmujące się rejestracją pojazdów. Założono, że wydajność SIS II ma być 5-krotnie wyższa, i zastosowano w tym celu najnowsze technologie. Koordynację realizacji tych zadań przekazano wyspecjalizowanemu organowi UE, jakim jest eu-LISA. Zarządzanie operacyjne centralnym SIS II obejmuje wszystkie działania niezbędne do tego, aby centralny SIS II działał zgodnie z przepisami unijnymi przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, oraz zadania związane ze szkoleniami w zakresie technicznego użytkowania SIS II, a także wiele dziedzin związanych z infrastrukturą łączności (nadzór, bezpieczeństwo i koordynacja stosunków między państwami członkowskimi).

Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi ma w przyszłości przejąć odpowiedzialność za inne systemy informatyczne, których najwięcej ma powstać w PWBiS. Nowe technologie informatyczne, których zarządzaniem operacyjnym zajmie się eu-LISA, pozwalają na lepszą współpracę KE oraz służb krajowych odpowiedzialnych za granice zewnętrzne, a tym samym zwiększają bezpieczeństwo w UE.

Summary

On 9th May 2013 the EU Agency for large-scale IT systems (eu-LISA) took over the responsibility for SIS II. It will be the most important task of this youngest EU agency, besides its tasks connected with operational management of other large-scale IT systems within the Area of Freedom, Security and Justice, such as the Visa Information System (VIS) and EURODAC. On 9th April SIS II, i.e. an up-

graded and extended version of SIS I+, was up and running. SIS II is one of the biggest data bases into which approximately 100 million of data can be entered.

The access to the data collected in SIS II is granted to relevant national services such as border and customs administrations, the police, courts, public prosecutor's offices, offices issuing visas and registering vehicles. It was assumed that SIS II's efficiency is to be 5 times greater and therefore the newest technologies were used. The task of coordinating the objectives was assigned to a specialized Union agenda, namely eu-LISA. Operational management of the central SIS II involves any activities necessary for the central SIS II to keep the IT systems under its responsibility functioning 24 hours a day, seven days a week, as well as the tasks to conduct trainings about using SIS II and a range of areas connected with communication (supervision, security and coordination of the relations between state members).

The Agency for large-scale IT systems is to take over other responsibilities for information systems, created mostly within the Area of Freedom, Security and Justice. New information technologies, managed operationally by eu-LISA, will facilitate a better cooperation between the European Commission and national services responsible for external borders, thus enhancing security within the EU.

Tłumaczyła A. Bysiecka-Maciaszek

Słowa kluczowe: SIS II, SIS I, eu-LISA, PWBiS, strefa Schengen, *acquis* Schengen, granice zewnętrzne, Biuro SIRENE, zarządzanie operacyjne, KE, państwa członkowskie, kontrola graniczna, administracja graniczna, administracja celna, wielkoskalowe systemy informatyczne

Keywords: SIS II, Schengen Information System, European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice (eu-LISA), area of freedom, security and justice (AFSJ), The Schengen area, *acquis* Schengen, External borders, operational management, European Commission, member countries of the European Union, Border control